

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра німецької філології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор _____
_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична граматика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

020303 „Філологія”

(шифр і назва напрямку підготовки)

6.020303 «Мова і література (німецька)»

(шифр і назва спеціальності(тей))

0203 гуманітарні науки

(назва спеціалізації)

Факультет іноземних мов

(назва факультету)

Івано-Франківськ
2018

Робоча програма «Теоретична граматики» для студентів 4 курсу (денна та заочна форма навчання) за напрямом підготовки 020303 філологія, професійне спрямування 6.020303 «Мова і література (німецька)» " " _____, 2018 року. – 10 с.

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент Венгринович А. А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № _____ від " _____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Остапович О. Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
" _____ " _____ 20__ р.

Схвалено методичною комісією факультету.

Протокол № _____ від " _____ " _____ 20__ р.

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0203 – гуманітарні науки Напрямок підготовки: 020303"Філологія"	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 6.020303 "Мова і література (німецька)"	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферування наукової статті з проблематики курсу; складання тестових завдань		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		40 год.	58 год.
		Індивідуальні завдання:	
		20 год.	20 год.
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1 : 2

для заочної форми навчання – 1 : 8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Теоретична граматики» має на меті досягнення розуміння студентами закономірностей граматичної будови німецької мови, підвищити мовну компетенцію і загальну мовну культуру майбутніх фахівців. Спонукає студентів до наукових досліджень у галузі граматики німецької мови.

Завданням теоретичного курсу є опис граматичної системи сучасної німецької мови та її підсистем, які утворюються на основі взаємодії граматичної будови та лексичного складу мови. У завдання курсу включено визначення основних мовних одиниць, визначення предмету і методів вивчення морфології і синтаксису і розкриття специфіки їхньої взаємодії.

У результаті вивчення курсу студент повинен

знати:

- методи, основні поняття, одиниці й термінологію граматики;
- історію граматичних теорій та праці найвидатніших граматистів;
- будову та закономірності граматичної підсистеми німецької мови;
- діалектику розвитку граматичної будови мови;
- основні положення німецького мовознавства, які мають принципове значення для вивчення теоретичної граматики.

вміти:

- орієнтуватися в сучасних граматичних теоріях та працювати з науковою літературою з граматики та загального мовознавства;
- аналізувати фактичний мовний матеріал та використовувати сучасні моделі граматичного аналізу;
- самостійно виконувати курсові та дипломні роботи граматичної тематики; проводити граматичний розбір речення відповідно до рівня та вивчених методів синтаксичного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Морфологія

Тема 1. Теоретична граматики як наука та її місце в циклі лінгвістичних дисциплін. Мова і мовлення, їх взаємозв'язок. Основні риси будови німецької мови. Граматики як наука про граматичну будову мови. Склад граматики: морфологія і синтаксис. Граматичне значення. Граматична форма. Граматична категорія. Лексико-граматичне поле.

Тема 2. Предмет і завдання морфології. Зв'язок морфології з іншими аспектами мовознавства. Морфологічна структура слова в німецькій мові. Прості і складні морфологічні форми. Внутрішня флексія німецького дієслова. Аналітичні форми в будові сучасної німецької мови.

Тема 3. Граматичні класи слів. Проблема частин мови. Критерії виокремлення частин мови. Синтаксичні функції і сполучуваність частин мови.

Тема 4. Іменник. Суть іменника. Граматичні категорії іменника. Категорія означеності/неозначеності. Значення і функції відмінків: а) називний, б) родовий, в) давальний і знахідний. Проблема спільного відмінка.

Тема 5. Допоміжні слова сфери іменника. Артикль. Прийменник. Прикметник. Числівник. Займенник. Заперечення.

Тема 6. Дієслово. Морфологічні класи німецьких дієслів. Структурно-семантичні класи дієслів. Валентність дієслова. Граматичні категорії дієслова. Граматичне значення форм слів. Категорія особи. Категорія числа. Категорія часу. Категорія способу. Категорія доконаності/недоконаності. Категорія стану.

Змістовий модуль II. Синтаксис

Тема 1. Речення. Проблема визначення речення. Синтаксичні категорії і формальні засоби. Моделювання речення. Синтаксичні відношення і члени речення. Структурні типи речень. Логічно-граматичні типи речень. Комунікативне членування речення.

Тема 2. Члени речення. Традиційне членування речення. Головні та другорядні члени речення. Функції порядку слів у реченні. Трансформаційний аналіз. Дерево речення.

Тема 3. Складне речення. Складносурядне речення. Засоби вираження сурядного зв'язку. Семантико-граматична класифікація сполучників сурядності. Сміслові відношення між сурядними реченнями. Моделювання складносурядного речення.

Тема 4. Складнопідрядне речення. Засоби вираження підрядного зв'язку.

Типи підрядних речень. Семантико-синтаксична синонімія між складносурядними і складнопідрядними реченнями. Моделювання складнопідрядного речення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. Морфологія												
Тема 1. Теоретична граматики як наука	9	2	1	-	2	4	9	1	-	-	-	8
Тема 2. Предмет і завдання морфології	8	2	-	-	2	4	8	-	-	-	2	6
Тема 3. Граматичні класи слів	9	2	1	-	2	4	14	1	1	-	4	8
Тема 4. Іменник	9	2	1	-	2	4	7	-	1	-	2	4
Тема 5. Допоміжні слова сфери іменника	10	2	2	-	2	4	9	1	-	-	2	6
Тема 6. Дієслово	8	2	-	-	2	4	10	2	-	-	2	6
<i>Разом за змістовим модулем I</i>	53	12	5	0	12	24	57	5	2	0	12	38
Змістовий модуль II. Синтаксис												
Тема 1. Речення	9	2	1	-	2	4	9	1	1	-	2	5
Тема 2. Члени речення	9	2	1	-	2	4	7	-	-	-	2	5
Тема 3. Складне речення	10	2	2	-	2	4	9	1	1	-	2	5
Тема 4. Складнопідрядне речення	9	2	1	-	2	4	8	1	-	-	2	5
<i>Разом за змістовим модулем II</i>	37	8	5	0	8	16	33	3	2	0	8	20
Усього годин	90	20	10	0	20	40	90	8	4	0	20	58

5. Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Ввідна лекція	2	1
2	Предмет і завдання морфології	2	1
3	Граматичні класи слів	2	1
4	Іменник	2	-
5	Допоміжні слова сфери іменника	2	1
6	Дієслово	2	1
7	Речення	2	1
8	Члени речення	2	-
9	Складне речення. Складносурядне речення	2	1
10	Складнопідрядне речення	2	1
Разом		20	8

6. Тематичний план семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Проблема частин мови	1	-
2	Валентність частин мови	-	-
3	Вживання номінатива і проблема “спільного” відмінка	1	-
4	Система часових форм дієслова	1	1
5	Теорія речення	2	1
6	Проблема членування речення	2	-
7	Комунікативне членування речення	2	1
8	Методи аналізу речення	1	1
Разом		10	4

7. Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Теорія валентності в зарубіжній і вітчизняній лінгвістиці	6	10
2	Категорія способу в сучасній німецькій граматиці	6	8
3	Службові частини мови	6	8
4	Проблема членування речення у сучасній германістиці	8	10
5	Моделювання складного речення	6	10
6	Надфразова єдність і текст	8	12
Разом		40	58

8. Індивідуальні завдання

1. Реферування наукової статті за темами:

- Морфологічна структура слова в німецькій мові.
- Синтаксичні конструкції німецької мови.
- Функціонально-стилістичний аналіз синтаксичних процесів у німецькій мові.
- Поняття тексту. Основні категорії тексту. Проблеми граматики та стилістики тексту.

Статті добираються студентами самостійно відповідно до їх науково-дослідних інтересів з вітчизняних та зарубіжних видань «Мовознавство», «Zeitschrift für Germanistik», «Мові і культура».

2. Розробка тестових завдань за тематикою лекційних занять. Робота має містити 10 тестових завдань з чотирма варіантами відповіді (і лише однією вірною) та окремий аркуш з ключами.

9. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний метод.
2. Репродуктивний метод.
3. Метод проблемного викладення матеріалу.

10. Методи контролю

1. Поточний контроль – дискусія з окреслених питань в рамках семінарських занять, перевірка виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.
2. Поточний контроль – перевірка знань студентів засобом написання контрольних робіт з вивчених змістових модулів.
3. Підсумковий контроль – іспит (у формі усної співбесіди за темами курсу).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)				Сума	
Змістовий модуль I						Змістовий модуль II				50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Пелашенко І. І. Теоретична граматики сучасної німецької мови. Посібник для семінарських занять / І. І. Пелашенко – Донецьк: ДонНУ, 2003. – 83с.
2. Wenhrynowytsch A. A. Testaufgaben in der theoretischen Grammatik der deutschen Sprache / A. A. Wenhrynowytsch – Івано-Франківськ: КГМ, 2009. – 36с.
3. Theoretische Grammatik : навч. посіб. для студентів 4 курсу ф-ту «Референт-перекладач» з дисципліни «Теоретична граматики» (нім. мова) / Нар. укр. акад., [каф. герм. та роман. філол. ; упоряд. Ж. Є. Потапова]. – Харків : Вид-во НУА, 2017. – 68 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Абрамов Б. А. Теоретическая грамматика немецкого языка. Сопоставительная типология немецкого и русского языков : учеб. пособие для бакалавров / Б. А. Абрамов. – М. : Юрайт, 2016. – 286 с.
2. Адмони В. Г. Грамматический строй как система построения и общая теория грамматики / В. Г. Адмони – Л.: Наука, 1988. – 236с.
3. Admoni W. G. Der deutsche Sprachbau / W. G. Admoni – М.: Просвещение, 1986. – 336 с.
4. Charitonowa I. J. Theoretische Grammatik der deutschen Sprache. Syntax / I. J. Charitonowa – К.: Вища школа, 1976. – 180с.
5. Eisenberg P. Grundriss der deutschen Grammatik / P. Eisenberg – Stuttgart, Weimar: Metzler, 1994. – 581 S.
6. Erben J. Abriss der deutschen Grammatik / J. Erben – Berlin: Akademie Verlag, 1961. – 226 S.
7. Moskalskaja O. I. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache (Москальская О. И. Теоретическая грамматика современного немецкого языка: учеб. для студентов вузов) / О. И. Moskalskaja. – М.: Академия, 2004. – 352 с.
8. Schischkina L. W. Meiksina I. I. Seminare in der theoretischen Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / L. W. Schischkina, I. I. Meiksina – М.: Просвещение, 1984. – 166 S.

Додаткова

1. Богданова В. В. Семантико-синтаксическая организация предложения / В. В. Богданова – Л.: ЛГУ, 1977. – 204с.
2. Гулыга Е. В., Шендельс Е. И. Грамматико-лексические поля / Е. В. Гулыга, Е. И. Шендельс – М.: Просвещение, 1967. – 180с.
3. Козловский В. В. Предложения с конъюнктивом (структура, семантика, прагматика) / В. В. Козловський – Черновцы: Рута, 1997. – 281с.
4. Приходько А. М. Складносурядне речення в сучасній німецькій мові / А. М. Приходько – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – 292с.
5. Степанова М. Д., Хельбиг Г. Части речи и проблемы валентности в современном немецком языке / М. Д. Степанова, Г. Хельбиг – М.: Высш. шк., 1978. – 259с.
6. Шендельс Е. И. Многозначность и синонимия в грамматике / Е. И. Шендельс – М.: Высш. шк., 1970. – 193 с.
7. Brinkmann H. Die deutsche Sprache. Gestalt und Leistung / H. Brinkmann – Düsseldorf: Residenz Verlag, 1962. – 286 S.
8. Engel U. Deutsche Grammatik / U. Engel – Heidelberg: Julius Groos, 1988. – 883S.
9. Schmidt W. Grundfragen der deutschen Grammatik. Eine Einführung in die funktionale Sprachlehre / W. Schmidt – Berlin : Volk und Wissen, 1965. – 324 S.